

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מב.

עין משפט
גר מצוה

קבוצה א מיי פיי"א מהל' מלוה הל' ה סמג עשין
גד טוש"ע ח"מ סי' קטז
סעיף א:
קבוצה ב מיי פיי"ב מהל' טוען הל' ו סמג עשין
גה טוש"ע ח"מ סי' קמד
סעיף ג:

קדו ג ד מ"י שם ה"י ח
טוש"ע שם טע"ף ד':
ק"יח ה מ"י פ"יג שם ה"י
א סמג שם טוש"ע
ח"מ ס' קמט טע"ף כח:
ק"יז ו מ"י שם והל"ג
טוש"ע שם טע"ף א:
קב ז מ"י שם טוש"ע שם
ובטע"ף כה:

קבא ח מ"י שם טוש"ע
סעיף א [וכט]:
קבב ט מ"י שם הל"א
[והל"ח] טוש"ע שם
סעיף ט:

קבד י מיי שם טוש"ע
סעיף ג וסעיף ו:
קבד ב מיי פ"ג מהל'
זכיה הל' א ופ"א
מהל' מזכיה הל' ח סמג
עשין פב פד טוש"ע ח"מ
ס' קבז סעיף א וס' רמא
סעיף א:

קבה ל מיי פ"ב מהל'
שכנים הל' יא ועי'
בהשגות ובמ"מ ובטור ח"מ
סי' קעג בשם תשובת הרא"ש
פ"א מהל' מכירה סמג
עשין פב טוש"ע ח"מ סי'
קלג שם וסי' קנו סעיף ב:
קבו מ מיי פ"ב מהל' זכיה
הל' א ב ג ופ"א מהל'
מכירה סמג עשין פב טוש"ע
סי' קלג שם וסי' ערה סעיף
יב:

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]

מל'ה על פה אינו גובה לא מן הירושין ולא מן הלוקחות. לא אינטריך אלא משום יושין ללקוחות תנינא בדיא וקסבר שעבודא לאו דאורייתא^א ומלוה בשטר שהוא גובה היינו שלא תנעול דלת בפני לזין ומכר נמי משום תקנת השוק ואע"ג דצירושין לא

ש"ך לחלק בין מלוה על פה למלוה
 בשטר^ב מ"מ כל היכא דגבי לקוחות
 חיישינן משום נעילת דלת כמו מלוה
 בשטר או מלוה הכתובה בתורה^א ד"מ^א
 (קדושין כט:) ככתובה בשטר דמי או
 כעמדת דין^ב או עשה עדות אפומי^ב
 גבי נמי מיתמי אבל מלוה על פה
 כיון דלא חשש לעשות שטר לגבות
 מלקוחות כי לא גבי נמי מיתמי
 ליכא נעילת דלת והא דלמרי' בפ"ק
 דצבא קמא (דף י"א:) גבי (ו) הלכה
 גובין מן העבדים אמר רב נחמן
 לעולא אמר ר"א אפילו מיתמי לא
 מיניה מיניה ואפילו מנאלימא דעל
 כתפיה שם מפורש: **בפני האב**
 שנה בו'. והא דלמרינן צפרק שני
 דכתובות (דף פ':) ושם ד"ה ואחא אמר
 רב הונא אינן מחזיקין בנכסי קטן
 ואפילו הגדיל לא כמו שיש מפרש
 שם דיתום אפילו גדול במילי דאבוא
 קטן הוא ואין מועלת חזקה לגביה אפילו
 שהיה גדול כשמת אביו דהא הכא אמר
 בצדאי דחוק דאיש חזק שאלכא בפני הבן
 והאב שני חזקה אלא דוקא שהיה קטן
 כשמת אביו אינה חזקה אע"פ שאמרי
 כן הגדיל^א ר"י: **ואי סבא דעתך**
 לוקח אית ליה קלא אין דף מחאה גדולה
 מזו. אור"י דהוי מצי לשנויי כאן בשטר
 כאן בלא שטר דאין מנטרפין אלא
 בשטר כדלמרינן לעיל אלא שמה
 דעדיפא מיניה קא משני^ב:

וְשָׁמַיִם וְלֹא מִיָּחָה הַמַּעֲרָר: הֲרִי וּ חֻקָּה. שֶׁמֶטֶרְפִּין לְשֵׁלֶם שֵׁיִם
 יוֹקֵק כָּל אֶחָד שֶׁלֶם שֵׁיִם לֹא מִחֵמִי שֶׁהִי הַכֵּל יוֹדְעִים שֶׁדֶּךְ הֵבֵן
 יוֹקֵת. מִיּוֹרֵשׁ אִיִּם לִיָּה קָלָה: וְרַמְיָנִיהּ כו'. וְלִרְבֵּל לֹא פִּירִךְ לֵעִיל
 י לִיָּה: אִיִּם לִיָּה קָלָה. וְהִיא לֹא לַמַּעֲרָר לְמַחֲוֹת וְשֵׁמֶשׁ דִּלָּא מִיָּחָה
 שֶׁלָּקָהָ מִן הָאֵב: וְצִפְנִי הֵבֵן. לְאַחַר מוֹת הָאֵב: וְצִפְנִי הַלּוֹקָה.
 ח דֵּבֵן מִיָּחָה מִשּׁוֹם דִּקְטְעִין מִחֻקֵּי שֶׁטֶר הִיא לֹא מִן הָאֵב
 וְמִרְוֵא אִדְרָה שֶׁהַחֻקִּי שֶׁלֶם שֵׁיִם בִּלְאֵל מִחֻקֵּי שֶׁלֶם יִדְעִי מִלְקִיחָתָךְ
 אִין לָךְ מִחֻקֵּי גְדוּלָה מוֹו. שֶׁמֶכְרָה הֵבֵן לְסוֹף שֶׁמֶי שֵׁיִם לְלוֹקָה זֶה
 לּוֹקָה אֲבָל בִּשְׁלֶם שֵׁיִם אַחֵר הַשְּׁטֶר אִין דִּי וּמִפְקִין מִידָא דִּמִּחֻקֵּי
 אִין לָךְ מִחֻקֵּי גְדוּלָה מוֹו: אִמֵּר רַב פֶּפֶא. לְעוֹלָם אִימָא לָךְ לְלוֹקָה
 מִשּׁוֹם דִּמְכַר לֹא הֵבֵן כָּל שְׁדוּמִי סָתֵם אוֹתָם שֶׁהִי שֶׁל אֲבִיו וְטוֹעֵן
 שְׁדוּמִיו מְכַר לָךְ חוּץ מוֹו אֲבָל אִם מְכַר (ה) זֶה הַשְּׁדָה צִפְנִי עֲמָו
 יִדְרֵי כָּל שְׁדוּמִיו וּמְכַר לוֹ בִּפְרִירוֹ גַּם וְזוֹ עֲמָוִיל וְלֹא מִיִּלְתָּא הִיא דְּסָתֵם
 צִיָּתִים לְתַקֵּן כֻּלָּם בְּיוֹן אֲבִיָּה אוֹ כּוֹבְסִין אוֹ חִיטִּין אוֹ סוֹרְקִין
 שֵׁיִם מִיִּירֵי דִסָּתֵם אוֹתָם לָךְ שֶׁיִּךְ אֲלֵא בְּמִטְלָטְלִין וְחוֹתֵם שֶׁלֶם שֵׁיִם
 אִפְּלִינֵו שְׁעָה אַחַת שֶׁאֵנוּ רוֹאִים שִׁיּוֹאִים מִתַּחַת יָדוֹ אֲעִי"פ שֵׁיִם לְחִצְרֵוֹ
 וְלִטְלִין מִחִצְרֵוֹ בִּלְאֵל עֵדִים הוּא קוֹנֵה וְכֵלָל שֶׁטֶר חוּץ מִדְּבָרִים הַעֲשׂוִין
 שְׁבֻעוֹת (דף מו): וְהִי"ג גְּבִי אוֹמְנִין אִפְּלִינֵו דְּבַר שֶׁאֵינוּ עֲשׂוֹי לְהַשְׁאִיל
 מִמֶּנְהוּ שֵׁיִם עֵדִים לֹאִידֵךְ שֶׁהִיא שְׁלֹו וְטוֹעֵן שֶׁלֵּחֲמֵיו לָךְ לְתַקְנֵו: שׁוּפִין.
 שֵׁיִם אִינֵה חֻקָּה שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ שׁוּתַפִּין לֵאכּוֹל זֶה פִּירוֹת שֶׁלֶם שֵׁיִם אוֹ
 הַשׁוּתַפִּין וְהַפּוֹטְרופִין וְהַאֲרִיסִין אֲבָל אוֹמְנִין לֹא קִתְּנוּ וְהִי וְהִי הֵבֵן
 אִין לוֹ חֻקָּה לֹא שֶׁכֵּן אוֹמֵן דְּמַפְרֵשׁ גַּמ' [ע"ב]: וְהַאֲרִיסִין. שִׁיּוּרֵיִן תּוֹקֵה
 בְּלִמֵּי הַפִּירוֹת) אִינֵה חֻקָּה שִׁיּוּבֵל לִגְמַר הַמַּעֲרָר לְאִרְסוֹת הַיּוֹדְעִין
 אִיִּם לְעִבּוֹד קִרְקַע עֶשֶׂר שָׁנִים וְחֹמֶשׁ שָׁנִים אוֹכְלִין הַצִּעֲלִים כָּל הַפִּירוֹת
 אוֹכְלֵי פִירוֹת נִכְסֵי מְלוֹו שֶׁל אֲשֶׁמוּ חֻקָּה בְּנִכְסֵי אֲשֶׁמוּ דְּאוֹרְחֵיהִי דְּבַעַל
 שִׁטְא: בְּנִכְסֵי צִעֲלֵה. אִם אֲכָלָה פִּירוֹת שֶׁל שְׁדָה צִעֲלֵה ג' שָׁנִים אִינֵה
 לְמִיכָל פִּירֵי. וּבִגְמ' [פא:] פִּירִךְ פִּשְׁטִיט: וְלֹא לֵאכּוֹ בְּנִכְסֵי הֵבֵן וְלֹא לָבֵן
 לְלוֹו דְּאִינוּ חֻקָּה וְגַם יֵשׁ מִהֵן דְּהוּיִין חֻקָּה וְאִירִךְ ג' שָׁנִים: בְּמַחֲוִיק.
 בֵּל גִּטּוֹן מִתְּנֵה. בְּשִׁנֵּינוּ וּמִוִּדְּהִי לֹא שִׁלְךְ וְיִחֻחִי בֵּה וְקִי"ל [קדוּשׁ פ:] דְּקִרְקַע
 קִרְקַע כִּיּוֹן דְּנַעַל וּגְדֵל כו' הִיא חֻקָּה לְקַטְוֵה: שֶׁחֲלוֹק. וְרוֹבֵל כֵּן
 יוֹרֵשׁ וְכֵן קוֹדֶם לְהַחֲזִיק בְּנִכְסֵי זֶה: נַעַל עֲשֵׂה דִלָּת: וְגֵדֵר.
 וְשֵׁיִם: הֲרִי וּ חֻקָּה. לְבִלְתִּי חֲזוֹר לֹא בִּזֵּה כִּיּוֹן דְּבִרְשׁוֹת חִצְרֵוֹ הַחֲזִיק:

אמאי היא חזקה כי לית ליה שטא משום דהבן מכל ללוקח שדותיו סתם ומכל לזו עמון וזה יורו מלם המזיק ללוקח אמר אייתי כבוד שדותיו חזרות ליה מוכר כל זמן שהחזוקתו לא יורו מלם שנים משום בעיקריתיה היא אדון חזקה אבל בעלמא פליגי ארתי ליה קלא: **(סיפא)** ה' לילם וא צבין וא רוכסין שמקנין בגדים בשבירות אלא ש' שהיו ש' שנים ביומא חמשיני' א' שהיו חזקתו נתחיל ל' שהותפין: **ה'ה** אמר חזקא דאית' חלפ' כהור' ז' שנים איני חזקתו דאיכל לממר' **ה'ו** ז' שנים בן ברשות של אחר: והאיסורין. שידורין לחמזה שלשילי ארבעים אם טרען של חזקה שיכול לומר ל' המעצרת שידורין והדרתין בן האפסותופין של חזקה

אינהו אפסידו אנפשיהו. דשדו וחזייהו צדכי שהיה להם לחקור יפה
אם מכר שום קרקע בנחמיות ולא עשו לפיכך הפסידו אבל גבי שלש
לקוחות אין להפסיד המעטרר דכיון דליכא שטר בנחמיות הללו ולא
יכא הקול ממילא לא היה לו לחקור דמימר אמר לפי שיראים להחזיק
בקרקע שלי לא אכלהו כל אחד שלש
שנים: ומי אמר רב הני. דמכירת
קרקע בנחמיות צדיים בלא שטר
נזכה הלוהם בשטרותיהו ממנו ומיניהם

מנכסם משועבדים
בני חורין וכי תימא
והא רב ושמואל דאמרי
פה אינו גובה לא
הלקוחות מלוה אוזבני
י"ז בפעא קא י"ז
נכסיה עליה "זבני מא
זבין כי היכי דליפוק
האב שנה והבן שתיבין
האב שנה והבן שנה
חוקה למימרא דלוקח
יבאכלה בפני האב ע
בפני האב שנים ובפני
שנה ובפני הבן שנה
חוקה ואי סלקא דערי
אין לך מחאה גדולה
יכי תניא והיא ב
מתני' "האומנין
יהאפומרופין אין להמכר
בנכסי אשתו ולא לא
ולא לאב בנכסי הבן
במה דברים אמורים
מתנה "והאחין שחלק
נעל וגדר ופרץ כל

זה כבר קרקע בנחירות: **אכלה האב שנה**. ומת ואכלה בנו אחרי דיוור כרעיה לדבזה הוא ולא מתי מערער למטען משום דלא יורש את האב: **ולוקה שנה**. שמירה לו הבן בשטר: **למימא** דרב בלוקה מלוקה מיירי הלכך אלימא ליה טפי למיפדך ממאי **ד**הויה חוקה: **אכלה**. המחזיק: **בפני האב**. שהיה שלו שנה שאף בשקמה מן הבן ויש לו שטר: **הרי זו חוקה**. ולא מתי מפיח ליה **ה** ומוחזיק בו בשמירתו שלש שנים ועכשיו חזק הימני שלא חששתי מן הבן לסוף שתי שנים דלוקה מבן לית ליה קלא ולא הויה מחזיק והיה למחזיק להזהר בשטרו כל הימים עד דמרע ליה לשטרה דהא אם לא מזהר בשטרו כדאמרינן בפירקין לעיל (דף נא.) אכל שית יחית ליה קלא והא לאמאי לא חשבי מחאה קיחת הלוקה מן הבן הלוקה שגם זה השדה קניתי בכלל קרקעות כולן דאמרנן לו כי בבעלה חוקה של מחאה דלוי קל מחאה גדולה מו. ויש מפרשים כי משמע שלא פירש: **בתנאי האומנין**. בעלי אומנות שמוכיחין לה בנדים שטוענין לקוח הוא בדי: (ו) **אין לנס חוקה**. ולא בחוקה של

וְלֹא נִחְמָרָה חֵלֶל בְּמִקְרָקֵי אֶחָד בְּמִטְעָנֵי יָמִי שֶׁהוּא מוֹחֹזֵק בָּזֶה חֲזִיר
עֲדִים שֶׁהֵי שְׁלֹ נִאֲמָן זֶה הַמוֹחֹזֵק לִימָר לְקוֹם הוּא צִידִי דִסְתָּם לִקְחָ
וְלִהְשִׁיל וְלִהְשִׁיר וְאִחֶר לְקוֹחִין הֵן צִידִי דְלִינִי נִאֲמָן כְּדִקְ"ל בְּמִסְכָּן
וְלִהְשִׁיר וְעִשְׂוִי וְשִׁלְחֵן לֵאמֹר כְּדִי לְתַקְנִי אֵין לִי חֻזְקָה לִטְעוֹן לְקוֹחֵי צִידִי
שְׁלֹחֵן קִרְקַע בְּשׂוֹמְפוֹת וְהִסְחִיךְ אֶחָד בְּחֻלֵּק חֲצִירוֹ וְאִכַּל כָּל הַפִּירִידֹת
אֲרָבַע שָׁנִים וְאִחֶר כִּי יִאֲכַל זֶה כְּמוֹ כֵּן. וְבִסְפָּר מִשְׁנֵת רִבְעִיו גִּרְשֹׁם הָדִי
מִסְקָנָה בְּגִמְרָא [ע"ב]^א דְּכֹלִי עֲלָמָא יֵשׁ שׂוֹמֵף שְׁאֵין לוֹ חֻזְקָה וְכִין דְּשׂוֹמְפֵי
הַקִּרְקַע לִמְחַלָּה לְשִׁלֵּשׁ וְלִרְבִּיעַ אִם טוֹעֵן שֶׁיֵּשׁ חֻזְקָה הַחֻזְקָתִי בְּקִרְקַע
וְדִמֵּי הַפִּירִידֹת הֵיחָ מִשְׁלֵל לִי אִי וְקִפְסִים עֲלֵיו בְּחֵלְוָה אִי נִמִּי מִמֶּנָּה אִי
שֶׁל כָּל הַשָּׂדֶה וְאִחֶר כִּךְ אוֹכְלִין אֲרִיסִים חֲמֵשׁ שָׁנִים כְּנֶגְדָּן: לֹא לֵאשִׁי.
לִמְכַל לִפְרִי וְאִם יִגְרֹשְׁהָ תְּחוּל נִכְסֵי מְלוּחַ שֶׁלָּה. וְבִגְמָרָא [מט]. פִּרְיָן
יִכֹּוֹלֶה לִפְרִי לְקוֹחַ הוּא צִידִי דְלִינִי דְּמִזְמוּנוֹת שֶׁהֵן אֵל זֶה. כְּלֵל שֶׁצִּיֵּק לִי
ו'. רִוְמִיא דְּאֶפְטֵרִיפִין יִנְהֵו זֶה בְּנִכְסֵי שֶׁל אִי בְּד"א. כָּל הַחֻזְקוֹת
דְּמִפְרֵשׁ בְּגַמ' [ג:] בְּחֻזְקָה שֶׁשׁ עֲמָה טַעְנָה וּמִחֻלּוֹקֶת שֶׁחֲצִירוֹ מִעֲרַעַר עֲלֵיו
נִקְיִית בְּכֶפֶף בְּשִׁטָּר וּבְחֻזְקָה וּבִהְיָא חֻזְקָה שֶׁהִיא בְּמִקּוֹם קִינִי לְקַנְיָן
אֶחָד לִזְכוּת בְּשִׁלֵּשׁ שֶׁלֹא יִכֹּוֹל לְחַזֹּר זֶה צוּה: בְּנִכְסֵי הַגֵּר. שְׁאֵין לוֹ
אוֹ גֵּר חוֹמָה: וּפִרְיָן. פִּירְיָה כְּדִי שִׁינֵּס בָּהּ: כָּל שְׁהוֹ. בְּגַמ' [ג:]

[illegible]

מסורת הש"ס

(א) לקמן קמ. ודף קשה.
(ב) געווייזן זי: כחובות ה.
גיטין לח: סנהדרין פג: חולין
קכב: א, ג קדושין יג: [ב"ק
קד: לקמן קמ. קשה: ערין
ו: א. כ. בסורות מח:].
(ד) גיטין עז: ועי' חוס' לקמן
זב: כד' נעל, (ה) כ"מ טו:
(ו) כחובות ה, (ז) [לקמן
קעו.]. (ח) [כל ספירות רש"ש,
ט] וואומר רש"ש.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה אומר רב פפא וכו' מוכר זו השדה:
(ב) ד"ה האומנין הד"א עם ד"ה אין להם וכו' והבא גבי אומנין וכו' כדי לתקנו במי אין לו חוקה לטעון לקוח הוא בידי: (ג) ד"ה שומפין וכו' דלכרובי עלמא: (ד) תוס' דבבא מלוה וכו' גבי אמור עורלא מורה ר' אבהו לעורר הלכה וגויין מן העבדים:

מוסף רש"י

[illegible]

מוסף תוספות

א. [דאל'ס] גבי יורשים
 כי ליבא קלא מאה זכר
 וקושטא [הגמ' דורא] אית
 איתא דסבכר בן אהרן
 כי קלא, כי היכי קדוש
 לבן בלחא בשטר דגובה
 מנכסיט משעבדים, הכי
 הוה לזו לחנוני בלחא
 פה. מה.
 ד. [בשלא] בלקוחות
 איבא פלוגי בין שני
 בלשטר [בז'א] [צמלו]
 ע"פ לא גבי בשטר דליכא
 כגון קמבוס ופריון [ה]
 וערכין ונוקין. טס. קדושין
 יג. א. האלו ותחלו
 ש. טא. טא. טא. טא. טא. טא.
 בה לא ידע כשגחיל
 שחיהו לשא אבוי ד
 ששומע מפי אחרים. רש"י
 ממונו: א. ידע ודבר
 טא. טא. טא. טא. טא. טא.
 טא. טא. טא. טא. טא. טא.

רבינו גרשום

אית להו קלא שמפרסמין
שקבל אחריות לזה ולא
איבעיא להו לזבוי מניה.
וקשיא דרב אדרב. ומשני
התם לא משום ההוא טעמא
גובה מנכסים דעדים אית
להו קלא (א) הוה להו

לאסוקי אדעתייהו מקמי דל
מנכסין משועבדים אבל ג' ד'
על דעתיה דלימחי: ומי אמ'
עדים גובה מנכסים בני חור'
אמתנ': מלוה על פה. הוי'
דיזוף בצנעא כי היכי דלא ל'
בנכסיו ולא יקנו ביוקר לפי'